

Šezdeset godina dijeli nas od objave prvoga broja časopisa *Acta Musei Cibalensis*, publikacije koja je od samoga početka bila neraskidivo povezana s istraživanjem arheološke baštine Vinkovaca i njihova šireg prostora. Prvi broj objavljen je 1966. godine u okviru jubilarnoga izdanja „20 godina Muzeja Vinkovci“, a već je tada jasno naznačio smjer kojim će se publikacija razvijati: u njegovu je središtu bila arheologija kao temelj za razumijevanje prošlosti grada i njegove okolice.

Središnji rad toga izdanja bio je tekst Stojana Dimitrijevića „*Arheološka istraživanja na području vinkovačkog muzeja 1957. – 1965. godine (Prehistorija i srednji vijek)*“, u kojemu su prvi put sustavno predstavljeni rezultati istraživanja provedenih na prostoru istočne Slavonije i Srijema tijekom kasnih 50-ih i prve polovice 60-ih godina 20. stoljeća. Značajan dio tih istraživanja odnosio se upravo na Vinkovce, gdje su već tada prepoznati iznimna slojevitost arheoloških nalazišta i velik potencijal za razumijevanje prapovijesnoga razvoja toga prostora. Među lokalitetima koji su tada istraživani ističu se Ervenica i prostor nekadašnje gradske Tržnice.

Rezultati tih istraživanja pokazali su da se u središtu današnjega grada nalazi iznimno bogata i slojevita arheološka stratigrafija. Unutar nekoliko metara kulturnih slojeva smjenjuju se tragovi različitih prapovijesnih zajednica, što omogućuje praćenje razvoja naselja kroz duga vremenska razdoblja. Upravo su istraživanja na telu Tržnica dovela do prepoznavanja nove ranobrončanodobne kulturne skupine – vinkovačke kulture – po kojoj je taj lokalitet postao njezino eponimno nalazište. Time su Vinkovci dobili posebno mjesto u prapovijesnoj arheologiji srednje i jugoistočne Europe.

Kasnija istraživanja dodatno su potvrdila važnost tih spoznaja. Arheološki nalazi s područja Vinkovaca svjedoče o gotovo neprekinutom kontinuitetu života: od prvih neolitičkih zajednica, preko eneolitika, brončanoga i željeznoga doba, rimskih Cibala, razdoblja seoba naroda i srednjega vijeka, pa sve do današnjega grada.

Upravo je bogato arheološko nasljeđe vinkovačkoga prostora bilo u središtu znanstvenoga interesa Stojana Dimitrijevića tijekom cijele njegove karijere. Njegova istraživanja postavila su temeljna pitanja i otvorila smjerove proučavanja koji i danas određuju način na koji promatramo prapovijest toga kraja.

Ova je knjiga nastala iz potrebe da se tim istraživanjima, nakon više desetljeća, postave nova pitanja. Tijekom proteklih godina na prostoru Vinkovaca provedena su brojna zaštitna arheološka iskopavanja čiji znanstveni potencijal još uvijek nije u potpunosti iskorišten.

U svjetlu novih istraživanja, suvremenih metodologija i napretka u apsolutnom datiranju pokazalo se nužnim ponovno pregledati postojeću građu, dokumentaciju i nalaze i sagledati ih iz nove perspektive. Cilj ove knjige nije samo objediniti raspršene podatke nego i ponuditi svjež pogled na već istražene kontekste, osobito na vučedolsko naselje na položaju Hotela Slavonija.

Posebno mjesto u nastanku ove knjige zauzima iznimno bogata crtačka ostavština Krešimira Rončevića, koja je ujedno bila i jedan od temeljnih poticaja za njezinu objavu. Njegove precizne i sustavne table s prikazima arheološke građe s lokaliteta Hotel Slavonija, kojih je više od stotinu, čine neprocjenjiv vizualni arhiv koji daleko nadilazi razinu puke dokumentacije. Upravo su ti crteži omogućili detaljniju analizu keramičkoga materijala i iznošenje barem općenitih interpretacija o njegovim obilježjima i značenju u širem kulturnom kontekstu. Ovim se izdanjem prvi put objavljuju navedene table materijala s toga položaja, čime se njihova vrijednost stavlja na raspolaganje stručnoj i znanstvenoj javnosti.

Ova knjiga ujedno je i svojevrsni *hommage* generacijama arheologa koji su postavili temelje istraživanja Vinkovaca. Među njima posebno mjesto pripada Stojanu Dimitrijeviću, čije su interpretacije vučedolske kulture i stratigrafije tela Tržnica obilježile čitava desetljeća prapovijesne arheologije. Njegov je rad i danas nezaobilazna polazišna točka svake rasprave o tome prostoru.

Jednako važnu ulogu imao je i Gradski muzej Vinkovci kao institucija koja je unatoč brojnim izazovima sustavno prikupljala, čuvala i dokumentirala arheološku građu. U tom je kontekstu osobit doprinos dala Ivana Iskra-Janošić, čiji je predan terenski i muzejski rad omogućio da se velik dio dokumentacije sačuva i ostane dostupan budućim naraštajima.

Važan doprinos vidljivosti vučedolske kulture i arheološke baštine Vinkovaca dao je i Aleksandar Durman, dugogodišnji istraživač eponimnoga lokaliteta vučedolske kulture. On je ponajprije izložbama i javnim predstavljanjima pridonio popularizaciji arheologije i približavanju nekih tema široj publici, čime je dodatno učvršćena svijest o značenju toga prostora u prapovijesnome razdoblju.

Oslanjajući se na nasljeđe svih navedenih istraživača i institucija, ali istodobno ga preispitujući suvremenim znanstvenim pristupima i novim interpretacijama, ova knjiga nastoji povezati prošla i sadašnja istraživanja te ponuditi nov pogled na bogatu arheološku baštinu Vinkovaca.